

Biologisk vejkort i UNESCO Biosfære-område Møn og langs Camønoen 2017 og 2018

Biologisk vejkort i UNESCO Biosfære-område Møn og langs Camønoen 2017 og 2018.

Rapport udarbejdet for Vordingborg Kommune, Land og Miljø, januar 2020

Feltarbejde: Bo Kayser og Eigil Plöger

Afrapportering: Eigil Plöger

Fotos: BK (Bo Kayser), CH (Carsten Horup, Vordingborg Kommune) og EP (Eigil Plöger)

AGLAJA

v. Eigil Plöger

Damvej 16, Endeslev

4652 Hårlev

www.aglaja.dk

Forsidefotos: Hvideklint og blomsterrig vejkant med Almindelig Knopurt og Almindelig Kællingetand (Fotos: hhv. BK og CH).

Indhold

Sammenfatning	4
Indledning.....	6
Metodebeskrivelse	7
Undersøgelsesområdet	7
Feltarbejde	7
Resultater	10
Vegetation og floristisk indhold	10
Botanisk værdi	10
Floristisk indhold.....	11
Habitatnatur	12
Faunaregistreringer.....	13
Levested for dagaktive sommerfugle	14
Levested for Markfirben	15
Diskussion (status, trusler, perspektiv og driftsforslag)	17
Status.....	17
Trusler	18
Landbrugsdrift.....	18
Tilgroning	19
Vejkantsslåning	19
Perspektiv og driftsforslag	21
Prioriteret handleplan	21
Generelle anbefalinger	24
Bilag 1, Gode vejstrækninger, 2017.....	26
Bilag 2, Camøno-registreringer, 2018.....	27
Bilag 3, Feltskema-eksempler.....	28
Bilag 4, Fotokatalog	32
Kortbilag 1, Botanisk værdi	36
Kortbilag 2, Værdi for dagaktive sommerfugle	37
Kortbilag 3, Værdi for Krybdyr.....	38

Sammenfatning

Der er foretaget registrering af naturindholdet på en række vejstrækninger på Møn og tilliggende øer i 2017 (undtaget den sydøstlige del af Møn) samt langs Camønoen i 2018 i Vordingborg Kommune.

Der er undersøgt i alt ca. 450 km vejstrækning indenfor undersøgelsesområdet. Heraf er 49 strækninger med i alt ca. 25 km registreret som værdifulde for flora og/eller fauna registreret.

Langs Camønoen er hele strækningen registreret (ligeledes ca. 25 km) og inddelt i 52 delstrækninger. Her er der ligeledes tale om værdifuld natur i form af klinter eller klitter, der er dynamiske naturtyper med oftest åbent eller halvåbent vegetationsdække.

Omkring 60% af de udvalgte strækninger har middel botanisk værdi og blot en lille andel (ca. 15% svarende til godt 70 km) bedre botanisk værdi. Denne fordeling adskiller sig ikke væsentligt fra naturtilstanden på kommunens § 3-overdrev. Der er lavet en sammenligning mellem den estimerede botaniske værdi og et udregnet artsindeks. På trods af umiddelbart store forskelle, vurderes det, at mange af vejkanterne rummer samme naturværdier som de beskyttede overdrev og understreger dermed vejkanternes værdi og potentialer i forhold til at forbedre forholdene flora og fauna i kommunen. I vejkanterne ligger en delvis uudnyttet mulighed for at skabe mere natur i kommunen.

Af de udvalgte strækninger rummer der registreret en række naturtyper, der er på Habitatdirektivets Bilag 1; såkaldte habitatnaturtyper. Disse habitatnaturtyper er karakteriseret ved forekomsten af en række typiske arter (karakterarter) og benævnes desuden med en 4-cifret talkode. Det drejer sig om 6210-kalkoverdrev på alle vejstrækningerne og 1230-klinter eller 2130-klitter langs Camøno-strækningerne. De typiske karakterarter for kalkoverdrevene er Stor Knopurt, Merian og Hulkravet Kodriver. Langs Camønoen findes på klinterne en lang række arter, der er fælles med kalkoverdrevene. På den østlige strækning af Camønoen, hvor der ses klitter, rummer vegetationen bl.a. Marehalm, Østersø-Hjælme og Strand-Mandstro.

Hovedparten (mere end 90%) af de udvalgte strækninger har middel eller god værdi for dagaktive sommerfugle for så vidt angår vejstrækningerne. Camøno-strækningerne er praktisk taget alle vurderet som værende af moderat eller ringere værdi for dagaktive sommerfugle. Da vilde bier i stor udstrækning har de samme præferencer som dagsommerfugle (forekomst af pollen og nektarrige blomster samt varme og læ på fourageringsområderne) har især vejstrækningerne værdi for de vilde bier, men det må også forventes, at klinteområder langs Camønoen har det.

Hvad angår de undersøgte strækningers værdi for Markfirben er der stor spredning, men generelt er Camøno-strækningerne vurderet til at være mere værdifulde end vejstrækningerne.

De væsentligste trusler for naturværdierne på langs vejene er eutrofiering fra landbruget, slåning (vedligehold) af vejarealet og tilgroning. For Camøno-strækningerne er den væsentligste trussel eutrofiering fra ovenfor liggende landbrugsjord.

Undersøgelsen har vist at, vejkanterne har en væsentlig værdi af dyr og planter; dels som levested, dels som spredningskorridorer i et intensivt dyrket landbrugsland. Det er derfor vigtigt, at der i vedligehold af vejkanterne tages det nødvendige hensyn, således at vejkanternes artsindhold og funktion bevares og gerne forbedres.

Derudover kan der med baggrund i registreringerne gives dels konkrete plejeanbefalinger for udvalgte vejstrækninger (Tabel 2 og Tabel 3), dels generelle anbefalinger til ændret og forbedret drift på ikke blot udvalgte vejstrækninger, men vejene generelt i kommunen. Det drejer sig om:

- tage regulært høslæt i august/september (evt. også i juni) og fjerne materialet
- variere slåhøjden
- bruge fingerklipper eller buskrydder
- undlade at slå alt hvert år
- foretage forsommerslåning i kun et spor
- etablering af 10 meter udyrket bræmme langs Camønoens forløb langs Møns sydkyst

Værdifulde vejskrænter på Farø beliggende nedenfor agerjord (Foto: BK).

Indledning

Vordingborg Kommune gennemførte i 2015 en undersøgelse af vejkanternes naturværdier i et udvalgt område på Østmøn. Vordingborg Kommune har i 2017 kortlagt naturværdierne langs vejkanter på Møn, Bogø, Farø og Nyord samt i 2018 langs vandrestien "Camønoen".

Vejkanterne har stor betydning for både flora og fauna i det åbne land. Især i de dele af Danmark, hvor landbruget dyrkes intensivt og i store enheder, er vejkanterne med grøfter, skrænter og bevoksninger værdifulde biotoper. Vejkanterne fungerer – udover at være yngle-, fouragerings- eller rasteområde for arter – desuden som korridorer for spredning af dyr og planter.

Formålet med den fortsatte registrering i 2017 og 2018 er at undersøge og dokumentere hvor store naturværdierne er langs de kommunale veje i den resterende del af Møn og tilliggende øer samt langs Camønoen. Derudover er formålet at opstille forslag til hvorledes driften kan tilrettelægges så vejkanternes biologiske værdi fastholdes og/eller forbedres.

Almindelig blåfugl fouragerer på Almindelig Kællingetand. Begge arter kan træffes langs de bedre vejkanter (Foto: CH).

Metodebeskrivelse

Undersøgelsesområdet

Undersøgelsesområdet omfatter vejene på Farø, Bogø, Møn (eksklusiv den sydøstlige del) og Nyord (se Kort 1). Der er undersøgt gennemgående navngivne veje, men ikke stikveje (indkørsler) ned til gårde og anden bebyggelser.

Kort 1. Oversigtskort, der viser den omtrentlige placering af gode vejkanter i Biosfæreområdet Møn fra registreringerne i 2015 og 2017.

Feltarbejde

Vejkanter

Indenfor undersøgelsesområdet er strækningerne i juli og august gennemkørt pr. bil eller gennemtravet til fods for Camønoens vedkommende. Ved vejstrækninger, der umiddelbart vurderet har set potentielle ud, er der gjort holdt, og vejstrækningerne er ligeledes gennemgået til fods.

Ved udvælgelsen og vurderingen er der lagt vægt på

- vegetationens floristiske sammensætning
- vegetationens tæthed (frodighed)
- orientering og eksponering af vejelementet

På grundlag af disse tre kriterier er der udvalgt en række vejstrækninger, som er botanisk værdifulde og/eller vurderet værdifulde for dagflyvende insekter eller markfirben.

I praksis er der valgt at dokumentere vegetationen, når der er forekomst af nedenstående artsgrupper på strækninger med mindst 20 meters længde (gerne og typisk er der mere). Arterne behøver ikke at være dominerende, men vil typiske forekomme i pletter eller spredt i den øvrige vegetation, som kan være trivial. Eller de kan forekomme i lysninger på en i øvrigt vedplantetilgroet strækning (typisk skrænt).

Det drejer sig om:

- almindelige "Spotarter" (arter af Knopurt, Vild Gulerod, Merian, Gul Snerre, Rundbælg, Almindelig Kællingetand, Blåhat) og sjældnere "spotarter" (Scabiose, Voldtimian, Timian, Blågrøn Star, Kohveder mm). Spotarter, er arter, der kan registreres ved langsom kørsel fra bil (se Bilag 4)
- mere almindelige kalkoverdrevsarter/overdrevsarter: Humle-Sneglebælg, Hvid Snerre, Almindelig Pimpinelle, Liden Klokke, Almindelig Hvene, Kransbørste, Fladstrået Rapgræs, Toårig Høgeskæg, Vellugtende Gulaks og Blåhat
- arter fra udpræget næringsfattig/sandet bund: Hare-Kløver, Mark-Bynke, Sand-Star samt fra ovenfor Hvene, Gul Snerre og Liden Klokke og Blåmunke

De udvalgte strækninger er dokumenteret med 5m-cirkel (eller et tilsvarende areal på 80 m²) og en supplerende artsliste udenfor dokumentationsfeltet. Desuden er feltskemaer (Bilag 1) udfyldt. På skemaet registreres oplysninger om vejelementet (rabat, skråning etc.), driften, graden af tilgroning, næringstilstand og drift på tilliggende arealer.

I nogle tilfælde er der anvendt samme dokumentationsfelt for vejstrækninger der ligger overfor hinanden på begge sider af vejen.

Udover de botaniske registreringer er der registreret dagaktive sommerfugle (dvs. dagsommerfugle og andre dagaktive sommerfugle) samt markfirben og øvrige krybdyr.

Der er fravalgt vejstrækninger med eutrof og tæt vegetation af Draphavre, Almindelig Kvik, Almindelig Hundegræs, Stor Nælde, Ager-Tidsel, Rejnfan, Korbær etc. Ligeledes er der fravalgt strækninger med rige mængder af Cikorie, Katost eller Rejnfan, som generelt har et meget eutroft og tæt vegetationsdække med begrænset floristisk variation.

Foto: Græsdomineret vejkant langs smal vej i agerlandet. Her er den botaniske rigdom og naturindholdet generelt meget begrænset (Foto: BK).

I registreringen er der udover den egentlige floradokumentation noteret, hvilke vejkantselementer den udvalgte vejstrækning består af. Det kan være

- skrænt (mod eller væk fra vejen)
- grøft (tør eller våd)
- rabat
- forkant

Det er ligeledes noteret, om vegetationen udgøres af

- skov eller krat
- tørt græsland eller kær (eng)
- åbent vegetationsdække eller vegetationsløst

For tilstødende arealer er der noteret, om det er

- agerjord (og afstand til agerjord)
- kulturgræsland
- lysåben natur (§ 3-natur)
- skov/krat

Driften er vurderet, og vejstrækningerne er slutteligt værdisat på skalaen 1-5, hvor 1 er højest/bedst for følgende parametre. Der er værdisat for følgende parametre:

- botanisk værdi
- værdi som levested for dagsommerfugle og andre dagaktive insekter (herunder vilde bier)
- værdi som levested for Markfirben

Camønoen

For den del af Camønoen, der forløber langs Møns sydkyst, er der lavet registreringer på den samlede strækning på ca. 25 km fra Hårbølle Pynt til Klintholm Havn. Strækningen er inddelt i 52 delstrækninger, der er afgrænset efter vegetationsforhold eller synlige skel i terrænet (grøfter, hegn etc.).

Dokumentation af vegetation og naturforhold i øvrigt på kyststrækningen, der udgøres af klinter, skrænter og klitterræn er foretaget som for vejkanternes vedkommende.

Råbylille Strand med klitvegetation. På bænken ved bilen ses et piktogram med Camønoen (Foto BK).

Resultater

Der er undersøgt i alt ca. 450 km vejstrækning indenfor undersøgelsesområdet. Heraf er 49 strækninger (se Bilag 1) med i alt 25 km vurderet floristisk værdifulde og/eller værdifulde for dagflyvende insekter eller Markfirben. For Camønoen langs kysten er der som nævnt dokumenteret 52 delstrækninger (se Bilag 2) af en samlet længde på ca. 25 km.

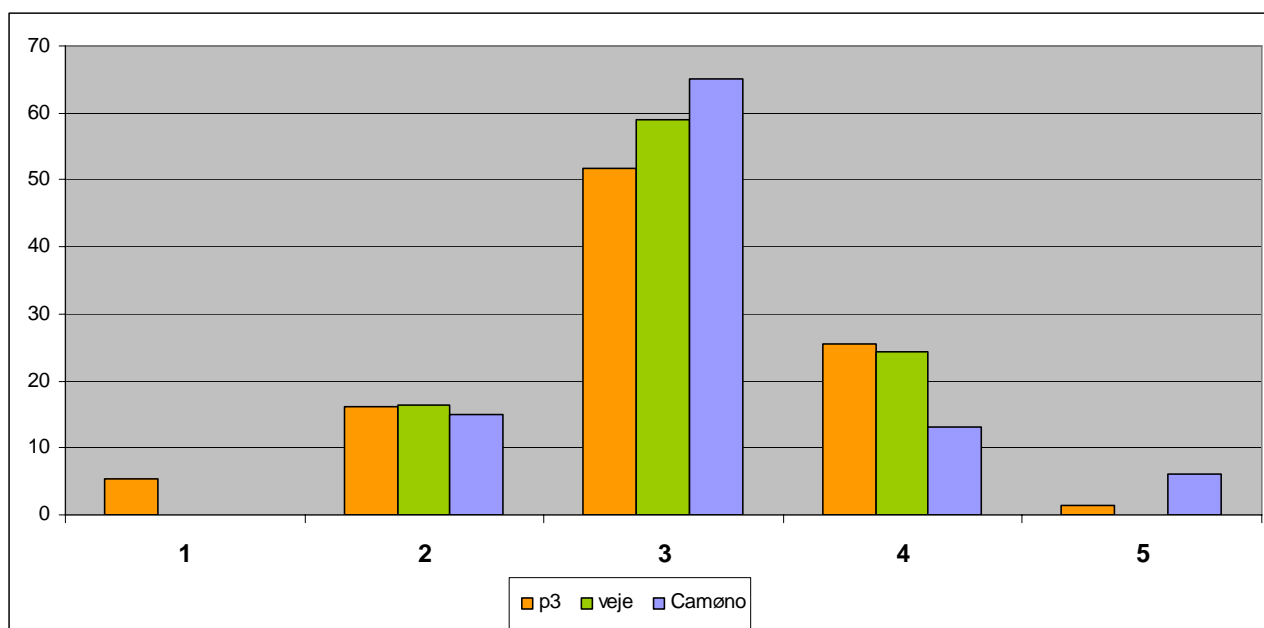
Data fra de undersøgte strækninger er indtastet i Naturdata.dk. Eksempler på feltskemaer findes i Bilag 3.

For hvert af de tre temaer - botanisk værdi, værdi for dagsommerfugle og insekter samt værdi for Markfirben - er der udarbejdet kort, der viser placering og værdisætning for de enkelte strækninger. Disse kort findes i Kortbilag 1 (Botanisk værdi), Kortbilag 2 (Dagaktive sommerfugle) og Bilag 3 (Markfirben).

Vegetation og floristisk indhold

Botanisk værdi

Den forholdsmæssige fordeling af strækningernes botaniske værdi fremgår af Figur 1 og kan ses på Kort 1. Knap to tredjedele af strækningerne har middel botanisk værdi, og ca. en fjerdedel har ringere botanisk værdi. Disse strækninger vil kun i sjældne tilfælde være blevet udvalgt, men derimod "bortvalgt" i gennemgangen.

Figur 1. Den %-vise fordeling af undersøgte vejstrækningers og Camøno-strækningers naturværdi og den samlede naturværdi af naturbeskyttede § 3-overdrev i kommunen. Skala 1-5 hvor 1 er mest værdifuld.

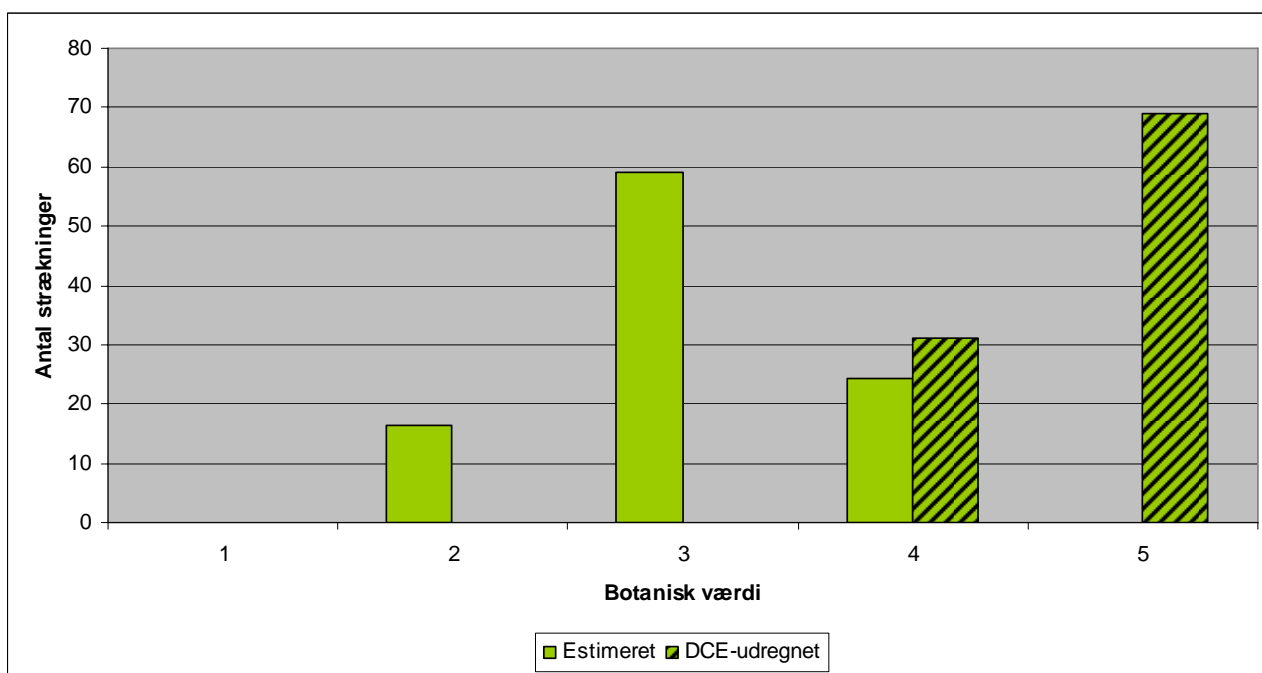
Den store middelgruppe repræsenterer en type af vejkant, som er rummer nogle arter karakteristiske for kalkoverdrev, men som samtidigt er påvirket negativt af eutrofiering, slåning eller skygge.

På Figur 1 ses ligeledes fordelingen af botanisk værdi for Camøno-strækningerne. Her er der omtrent den samme fordeling som ses for vejkanterne

Til sammenligning er der endvidere på Figur 1 medtaget fordelingen af naturtilstanden på kommunens § 3-overdrev. Langt hovedparten af de udvalgte vejstrækninger samt en del af Camønoen rummer en vegetation, der opfylder kriterierne for at være omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 som overdrev. I de tilfælde, hvor arealet af strækninger i sig selv er > 2500 m² eller strækningerne er biologisk sammenhængende med tilliggende § 3-overdrev, kan vejstrækningerne omfattes af Naturbeskyttelseslovens § 3.

§ 3-overdrev i kommunen er feltbesigtiget i 2008-2010, og middelgruppen udgør som for vejstrækninger og Camønoen fortsat den største gruppe, men for § 3-overdrevene i kommunen ses ligeledes en række overdrev med bedste naturtilstand (dvs. værdisat til 1).

Nedenstående Figur 2 viser en sammenligning mellem den estimerede botaniske værdi for de undersøgte vejstrækninger og det udregnede artsindeks, der opnås ved DCEs standardiserede metode for udregning af artsindholdet. Ved denne metode er hver art tildelt points efter deres sjældenhed og indikatorværdi, og artsindekset kan betragtes som et gennemsnit af artsscoren for de arter, der forekommer på en given strækning. Ved sammenligningen ses en ganske påfaldende forskel mellem de to mål for floristisk indhold, idet artsindekset efter DCEs metode er væsentligt dårligere end den estimerede metode.

Figur 2. Botanisk værdi for vejstrækningerne besigtiget i 2017. Figuren viser forskellen mellem den botaniske værdi, som inventøren har vurderet, og artsindekset udregnet af DCE.

Floristisk indhold

Mange strækninger er floristisk værdifulde og artsrige (se Kortbilag 1). Dette skyldes for vejstrækningernes vedkommende primært forekomst af kalk samt desuden, at jordbunden stedvist er sandet.

Arter som Almindelig Agermåne, Almindelig Knopurt, Blæresmælde, Blågrøn Star, Humle-Sneglebælg, Hvid Okseøje, Mark-Krageklo og Stor Knopurt er de almindeligste kalkoverdrevsarter og i mange tilfælde de arter, der gør, at strækningerne er blevet udvalgt. Toårig Høgeskæg er en sjælden art, der også optræder såvel langs vejene

som på klinerne. Mange af de typiske arter for de gode vejkanter ses i fotokataloget, Bilag 4.

Hvor jordbunden er sandet forekommer typisk yderligere eller nogle gange i højere andel end ovennævnte desuden Almindelig Pimpinelle, Blåhat og Hare-Kløver.

Som et kuriosum rummer vejstrækningerne på Nyord en del strandensarter; alene af den årsag, at vejene forløber gennem udstrakte strandenge.

Værdifuld vejkant tværs over Nyords botanisk enestående strandenge. Strandensarterne findes også ude i selve vejkantervegetationen (Foto: BK).

Habitatnatur

Habitatnaturtyperne er naturtyper, der er på Habitatdirektivets Bilag I som særegne og beskyttelseskrævende på europæisk plan, og bruges i Natura 2000-sammenhæng, hvor de udgør udpegningsgrundlaget (eller begrundelsen for) udpegningen af Habitatområder. De forskellige typer af habitatnatur har alle en 4-cifret kode, der er unik for de enkelte typer.

Begrebet "habitatnatur" kan betragtes som en nuanceret opdeling af de beskyttede naturtyper. Eksempelvis vil hovedparten af de § 3-beskyttede overdrev kunne kategoriseres som "kalkoverdrev" med typekode 6210 eller "surt overdrev" med typekode 6230. Plantesammensætningen og jordbunden er forskellig for disse typer af overdrev, men overgangstyper er ikke ualmindelige.

Af de udvalgte strækninger rummer samtlige vejstrækninger habitatnatur i form af kalkoverdrev med en meget høj andel. 75 % udgøres af 100 % kalkoverdrev, hvilket ikke er overraskende, da jordbunden generelt er fed, leret eller decideret kalkholdig. Stedvist ses skalholdigt sand, der ligeledes rummer kalkoverdrevsvegetation.

Liselundvej med typisk østmønsk kalkpåvirket vegetation med bl.a. Stor Knopurt, Cikorie og Rejnfan. Habitatnaturtypen er her 6210-kalkoverdev (Foto BK).

De typiske karakterarter for kalkoverdrevene er Stor Knopurt, Almindelig Knopurt, Humle-Sneglebælg, Merian, Knold-Ranunkel, Hvid Okseøje og Blågrøn Star.

Den del af Camønoen, der forløber langs den sydlige kyst af Møn, er i sin helhed kortlagt som "kystklint" (typekode 1230) eller "klit" (typekode 2130). Kystklinter er i princippet mere karakteriseret som en geologisk dannelse end ved sin vegetation. Klinter er typisk kalkrige eller lerede og typiske arter for de lysåbne dele er sammenfaldende med arter fra kalkoverdrev. Derudover er følgende arter karakteristiske for 1230-kystklinter: Engelskgræs, Hindebæger-arter, Strand-Limurt, Læge-Kokleare, Strand-Vejbred, Rød Svingel (ssp. pruinosa), Vild Gulerod og Strand-Kamille.

Klitter findes udelukkende ved Råbylille Strand og vest herfor samt fra ud for Busemarke Mose til Klintholm havn. 2130-klitter er ligeledes en geologisk dannelse, idet substratet er flyvesand. Desuden er klitterne karakteriseret ved en række arter, der er tilpasset et tørt substrat og periodevis sandoverlejring. De almindeligste karakterarter for 2130-klitter er Tidlig- og Udspærret Dværgbunke, Blød Hejre, Sand-Star, arter af Hønsetarm, Sandskæg, Hejrenæb, Gul Snerre, Bakke-Forglemmigej, Mark-Krageklo, Sand-Rottehale, Klit-Limurt, Klit-Stedmoderblomst, mosset Klit-Snotand samt alle arter af Bægerlav og Rensdyrlav.

Faunaregistreringer

Vejkanterne bruges generelt af dyrene i agerlandet. For dyr, der fouragerer langs vejene, kan de udgøre skjul, når trafikanter passerer. For andre dyr som fx. små pattedyr, jordrugende fugle og insekter udgør vejkanterne dyrenes levested, hvor de

yngler og til dels også fouragerer. Varme sydvendte vejskrænter gerne med åbnet vegetationsdække eller vejkanter i læ er værdifulde for flere grupper af insekter.

Levested for dagaktive sommerfugle

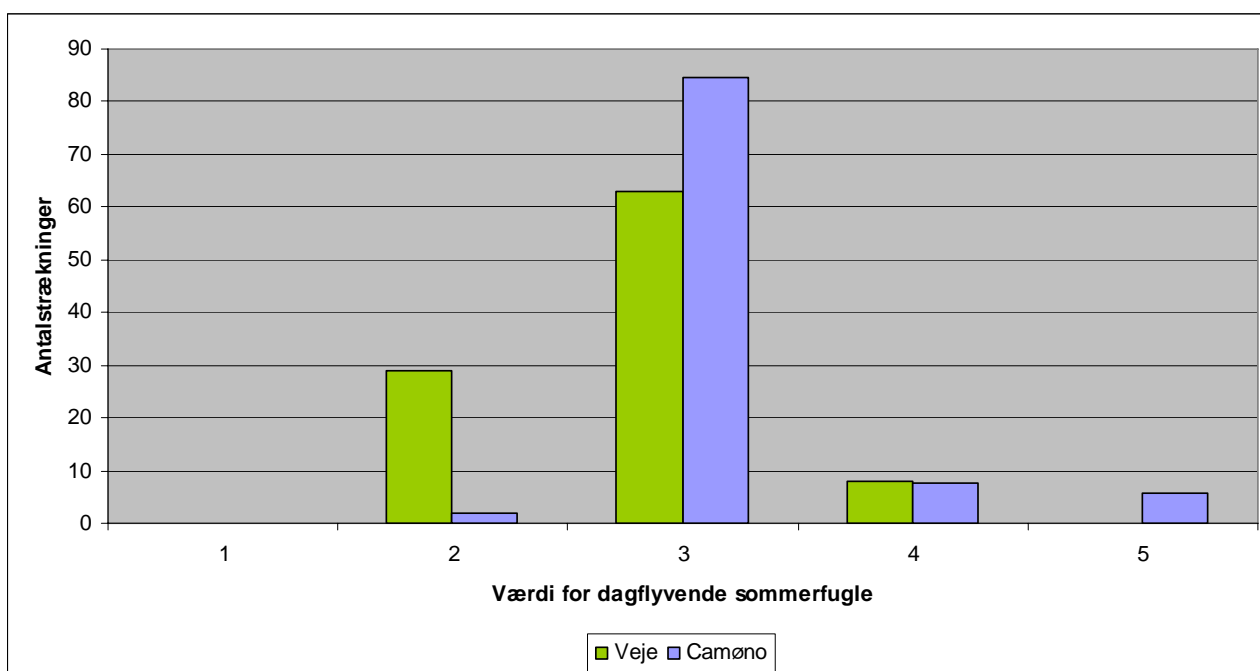
De udvalgte strækninger er alle vurderet i forhold til deres værdi for dagsommerfugle og dagaktive sommerfugle i øvrigt.

Kendetegnende for en god sommerfuglelokalitet er læ, varme og fourageringsplanter. Hvis en art skal kunne yngle på en vejstrækning, kræver det i et i øvrigt intensivt dyrket landbrugsområde, at der tillige er foderplanter (værtsplanter) til stede.

I Tabel 1 er vist de registrerede arter, og på Figur 3 er vist fordelingen af vejstrækninger i forhold til deres værdi for insekterne.

Hovedparten af de udvalgte strækninger er vurderet til at have moderat værdi for dagaktive sommerfugle (Figur 3), og resultatet af registreringen har været meget svingende. Vejret har stor betydning for registrering af insekter, og selvom Camønoen gennemgående er vurderet til at rumme ringere levesteder for dagsommerfugle og dagaktive sommerfugle, blev der registreret flere arter og individer her i 2018 end langs vejene i 2017; dette skyldes primært det gennemgående meget solrige vejr i 2018 og det generelt store antal dagsommerfugle.

At Camønoen, jf. Figur 3, generelt er registreret som en lokalitet med mindre værdi for dagsommerfuglene end vejkanterne må tilskrives, at Camøno-strækningerne langs kysten er stærkt vindeksponerede, hvilket sommerfugle generelt ikke bryder sig om.

Figur 3. Vejstrækninger fordelt på deres værdi for dagflyvende sommerfugle. Skalaen går fra 1-5, hvor 1 er mest værdifulde.

Hvad angår andre grupper af insekter som humlebier, bier, svirrefluer og lignende nektarelskende arter vil det være sandsynligt, at der er værdifulde partier på klinten langs Camønoen for disse insekter. Typisk kan der være tale om små områder med læ og sol og rigt blomsterflor som besøges af mange insekter. Også områder uden eller med tyndt vegetationsdække vil kunne være levested for gravehvepse, jordbier og varmeelskende biller.

Admiral	Ildfugl, Lille	Randøje, Eng-	Øvrige dagaktive arter
Citronsommerfugl	Kålsommerfugl, Grønåret	Randøje, Græs-	Gammaugle
Blåfugl, Almindelig	Kålsommerfugl, Lille	Randøje, Okkergul	Duehale
Bredpande, Stor	Kålsommerfugl, Stor	Randøje, Skov-	Sekspletet Køllesværmer
Bredpande, Streg-	Perlemorssommerfugl, Storpletet	Takvinge, Nældens	Sortåret Måler
Dagpåfugleøje		Tidselsommerfugl	Gammaugle

Tabel 1. Registrerede dagaktive sommerfugle og øvrige dagaktive arter.

Levested for Markfirben

Markfirben, der er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, er udbredt på Møn; især langs kysterne findes sammenhængende bestande.

Firbenets krav til levestedet er, at det er varmt (syd eller vestvendt), at der er partier med højt og lavt vegetationsdække og gerne spredt stående buske og at der er partier med tyndt vegetationsdække eller bart substrat, der skal være let; dvs. med et væsentligt indhold af groft sand eller grus.

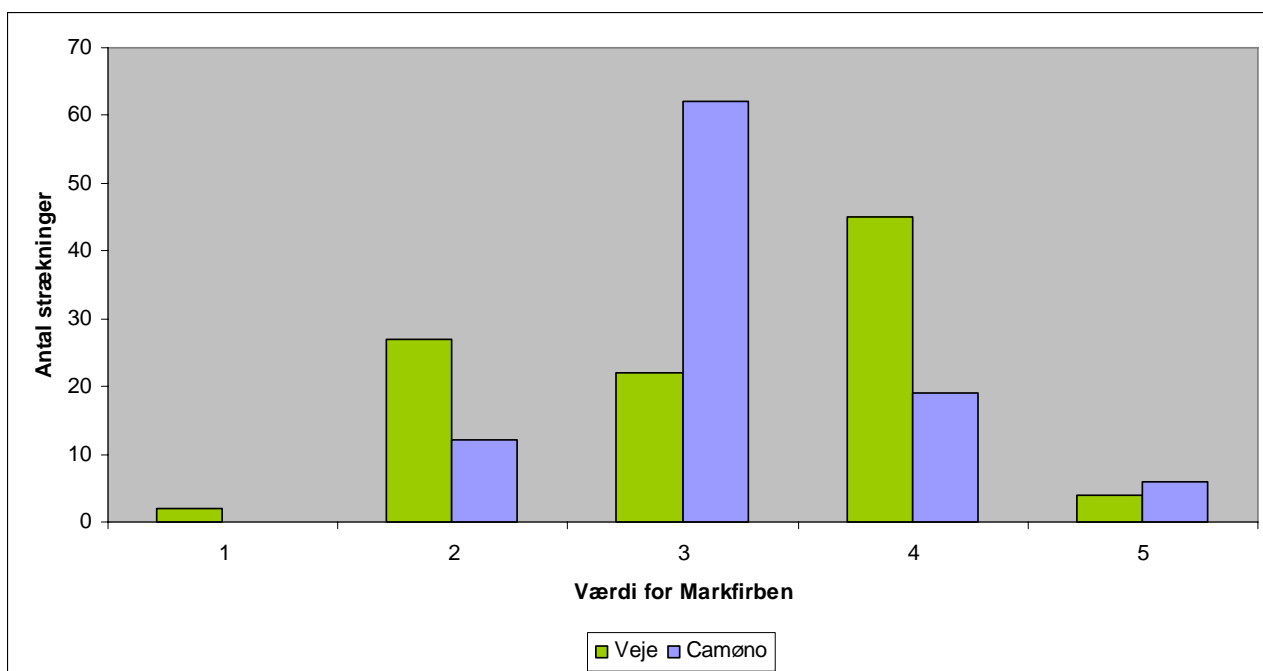
Enkelte af levestederne udgøres af vejskrænter, hvor arten nogle gange på selv korte og smalle vejskrænter kan opretholde en bestand.

På Figur 4 ses vurderingen af vejstrækningerne som aktuelt/potentielt levested for Markfirben. Der ses stor forskel mellem vurderingen af vejstrækningerne og Camøno-strækningerne. Således er vurderingen af vejstrækningerne mere spredt fordelte, mens en overvejende del (62 %) af Camøno-strækningerne er vurderet til at have moderat værdi som levested for arten.

Der blev ikke set markfirben i 2017 i forbindelse med vejregistreringerne, men flere gange i 2018 i forbindelse med Camøno-registreringerne.

Markfirben – han (Foto: CH).

Figur 4. Vejstrækninger og Camøno-strækninger fordelt på deres værdi for Markfirben 1-5, 1 angiver størst værdi.

Forbedring af levested for Markfirben ved etablering af grusflader på vejskrænt langs Klintholm Havnevej (Foto: BK).

Diskussion (status, trusler, perspektiv og driftsforslag)

Status

I forhold til undersøgelserne i 2015 er jordbunden væsentligt mere forskelligartet. Selvom der i høj grad er registreret kalkoverdrev langs vejkanterne, varierer kalkindholdet og jordbunden fra stiv ren kalk på Østmøn til kalkholdigt sand på Ulvshale og Bogø-dæmningen. Men en sandet jordbund resulterer ofte i et åbent vegetationsdække, der typisk betinger en artsrig vegetation.

Udover de sandede strækninger findes der typisk artsrig vegetation på skrænter med den oprindelige mineraljord er blottet eller i det mindste kun efterbehandlet med et tyndt lag muld.

I 2015 blev ca. 20 % af de undersøgte strækninger udvalgt som værende med høj botanisk værdi. I 2017 er andelen blot 6 % af de samlede undersøgte vejstrækninger.

Af de udvalgte strækninger har ca. 75 % middel eller høj botanisk værdi (værdisat til 2 eller 3) Dette gælder både vejstrækningerne og Camøno-strækningerne. Dette er en logisk følge af udvælgelseskriterierne, idet strækninger med meget lav botanisk værdi meget usandsynligt ville udvælges. da de ikke opfylder de botaniske kriterier for udvælgelse.

Det fremgår af Figur 1, at fordelingen af den botaniske værdi på vejstrækningerne ikke adskiller sig væsentligt fra naturtilstanden på kommunens § 3-overdrev. Dette er væsentligt at holde sig for øjne, når det tages i betragtning, at vejstrækningerne ikke er beskyttede.

Vurderingen af "botanisk værdi" er subjektiv og baserer sig på "det botanisk øje" - dvs. hvor positivt eller sjældent opfatter botanikeren, det han ser. I den forbindelse er det interessant, at artsindekset, der udregnes efter DCE-metoden og som i princippet er objektiv, viser et væsentligt ringere floristisk indhold. Faktisk har knap 70% et artsindeks, der kan karakteriseres som dårligt (svarende til værdisætning 5). Dette betyder dog ikke nødvendigvis, at artsindholdet er trivielt, nærmere at de undersøgte vejstrækninger ikke indeholder nogen sjældenheder.

Hvis Okseøje og Almindelig Kællingetand – de er relativt almindelige i kommunen, men også karakteristiske for de bedste vejstrækninger (Foto: CH).

Trusler

En række faktorer udgør en trussel mod vegetationen langs vejene og dermed også i mange tilfælde en trussel mod de dyr, der kunne trives på en vejkant med stor botanisk rigdom og åbent vegetationsdække.

Sydkysten af Møn, hvor Camønoen har sit forløb, udgøres som nævnt af dynamiske naturtyper, der bortset fra eutrofiering, ikke på kort sigt påvirkes af trusler.

Landbrugsdrift

Påvirkning fra landbruget er åbenbar og især udpræget på strækninger med smalle vejkanter eller lave kyststrækninger, hvor landbrugsarealerne ligger ud til klintekanten. I begge tilfælde ses ofte meget eutrof vegetation og ikke sjældent sprøjteskader ved afdrift af glufhosater eller hormonmidler. Hvad angår vejene, er mange af disse strækninger ikke medtaget i registreringen, fordi deres floristiske indhold er for ringe.

Eutrofiering - hvad enten det er på vejkanter eller den øvre del af kystskrænter - bevirker, at vegetationen bliver tæt og ensformig. Dominerende arter er - afhængig af jordbund, fugtighed og eksponering - typisk Ager-Tidsel, Stor Nælde, Burre-Snerre, Korbær, Rejnfan, Almindelig Kvik, Draphavre, Almindelig Hundegræs, Ager-Padderok og Foder-Kulsukker.

Værdifuld vegetation på stedvis åben kystklint. Ovenfor dyrkes der helt næsten ud til klintekanten, og en 10 meter udyrket bræmme er ønskelig (Foto: BK).

Tilgroning

Selvom vejkanterne slås, ses der i op mod 20 % af vejstrækningerne tilgroning, som vurderes at udgøre en trussel mod flora og fauna. Tilgroningen foregår typisk med urter og/eller krat.

Vejkantsslåning

Slåning af vejkanterne bliver foretaget af hensyn til trafikssikkerhed (oversigtsforhold), af hensyn til evt. frøafgrøder på markerne. Kommunens nuværende slåpraksis er

- forårsslåning
 - ud for frøgræsmarker: hele vejkanten fra asfaltkant til frøgræsmarken
 - langs klasse 1-veje og veje under 3 meter brede: slåning af *et* skår
 - langs øvrige veje: slåning for oversigt og i kurver
- efterårsslåning
 - langs alle veje: slåning af to skår

Den praktiserede slåning omfatter i princippet en forsommerslåning af vejens forkant (inderrabat), men reelt slås der ofte mere end et spor (skår) eller mere end der reelt er nødvendigt for udsyn fra sideveje eller rundt i kurver. På enkelte strækninger foretages forsommerslåning flere gange i sommerens løb.

Vegetationen regenererer relativt hurtigt efter forsommerslåning, men det afhænger dog af orientering, jordbund og fugtighed på den strækning, der bliver slået samt af temperatur og nedbør efter slåningen. Slåede eutrofe og græsdominerede strækninger kan fremstå "friske og grønne" på mindre end 10 dage efter slåningen. Vejkanter, typisk skrænter, med kalkpåvirkning og dermed næringsbegrænset bund er længere om at grønnes, men til gengæld ses ofte god vækst og blomstring hos de stauder, der karakteriserer et kalkoverdrev.

Grønsundvej på Bogø - en smal vejkant, der kunne udvides ved rydning på den tilgroede vejskrænt (Foto: BK).

Slåningen er i mange tilfælde negativ for såvel vegetation som dyreliv, idet planterne slås i deres optimale vækstperiode. Da der er tale om *slåning* og ikke *slæt*, fjernes materialet ikke fra lokaliteten, men efterlades sammen med den indeholdte næring. For dyrelivet fjernes skjul og fourageringsplanter, og dyrene kan slås ihjel ved slåningen.

Ikke sjældent ses slåning med slagleklipper så tæt på jordoverfladen eller i praksis under, at jordbunden fremstår fræset. Dette er ødelæggende for de fleste planter, men er på den anden side nogle steder med til at holde vegetationsdækket åbent og opretholde forekomst af enårige arter.

Almindelig blåfugl på Stor Knopurt. Begge arter er endnu almindelige i Danmark på overdrev, græs- og strandfællede (Foto: EP).

Perspektiv og driftsforslag

Vejkanterne har stor betydning for både flora og fauna i det åbne land og dermed for den biologiske mangfoldighed. Især i de dele af Danmark, hvor landbruget dyrkes intensivt og i store enheder, er vejkanterne med skrænter, grøfter og bevoksninger værdifulde biotoper. Vejkanterne fungerer - udover at være yngle-, fouragerings- eller rasteområde for arter - desuden som korridorer for spredning af dyr og planter.

Det er derfor vigtigt, at der i vedligehold af vejkanterne tages det nødvendige hensyn, således at vejkanternes artsindhold og funktion bevares og gerne forbedres.

Den gennemførte registrering giver anledning til udarbejdelse af dels en prioriteret handlingsplan for de mest værdifulde strækninger, dels generelle anbefalinger til pleje af vejkanterne; herunder også pleje af de strækninger, der ikke er udvalgt i denne registrering, og som i både udstrækning og areal udgør den største del.

Prioriteret handleplan

Lokaliteter med højest prioritet er de 8 vejstrækninger, der er vurderet til at være de botanisk mest værdifulde (Tabel 2). Syv af disse strækninger er ligeledes værdisat til 2 for sommerfugle/insekter.

Lokaliteter med næsthøjeste prioritet er lokaliteter, der er værdisat til 2 for dagsommerfugle/insekter og værdisat til 1 eller 2 for markfirben og som ikke er inkluderet i gruppen af højest prioriterede lokaliteter. Det drejer sig om i alt 11 vejstrækninger (Tabel 3).

Stendyssevej med frodige vejskrænter under tilgroning med bl.a. Draphavre (Foto: BK).

Tabel 2. Højt prioriterede vejstrækninger

Navn og beskrivelse	B	S	K	KM start/pkt-Ø	KM slut/pkt-V
Bogø Grønsundvej 20-7. Strækning på 50 m	2	3	2	20,7	20,7
Sydvendt skrænt mod vej på nordsiden af vejen. Med 2 rektangulære grusflader til Markfirben. Ikke specielt god græslandsvegetation.	Pleje: Slå hvert år, helst i september.				
Bogø-Vesterskovvej. Strækning på 600 m (500 V for pkt til 100 m Ø for pkt)	2	2	4	Ø00693099	N06090784
Vejkanten, især på nordsiden mod søen, er en artsrig end med bl.a. Stor Knopurt, Alm. Knopurt, Bakke-Tidsel og Blå-Klokke. Den sydlige vejside er også rimeligt god. Den østlige del af vejstrækningen er bedst og god for sommerfugle. Set arter: Okkergul Randøje, Græsrandøje, Admiral og Lille Kålsommerfugl.	<i>Pleje: Slå hvert andet år, helst i september. Hvis slåning foretages hvert år, bør det foretages sent på sommeren i september.</i>				
Grønsundvej 8 km. Strækning: 200 meter, begge vejsider.	2	2	2	8,5	8,3
Godt græsland med Stor og Alm. Knopurt.	<i>Pleje: Slå hvert andet år, helst i september. Hvis slåning foretages hvert år, bør det foretages sent på sommeren i september.</i>				
Grønsundvej 9 km. Strækning: 300 m, begge vejsider.	2	2	4	9,5	9,2
Godt græsland. Bedst på nordsiden. Alm. Knopurt, Vild Gulerod og Kransbørste.	<i>Pleje: Slå hvert år, helst i september.</i>				
Hårbøllevej Vest. Strækning: 100 meter (50 m på hver side af pkt), vestlig vejside.	2	2	2	Ø00701757	N06086433
Vejkant ud til strandoverdrev. Kun vestlig vejside. Hare-Kløver og Blå-Klokke.	<i>Pleje: Slå hvert andet år, helst i september. Hvis slåning foretages hvert år, bør det foretages sent på sommeren i september.</i>				
Hårbøllevej Øst. Strækning 200 meter (100 m V for pkt til 100 m Ø for pkt), begge vejsider.	2	2	3	Ø00701971	N06086346
Fin overdrevsvegetation langs vejen i begge sider. Vejkanten går direkte over i strandoverdrev med bl.a. Alm Pimpinelle, Blåhat, Hare-Kløver, Alm. Kongepen og Blåhat. Fin lokalitet for markfirben og dagsommerfugle, bl.a. set Græsrandøje og Lille Kålsommerfugl.	<i>Pleje: Slå kun hvert andet år, også nærmest vejbanen. Fjern helst afklip. Hvis der skal slås hvert år, så gør det helst i september.</i>				
Stendysevej. Strækning: 200 meter (150 m V for pkt til 40 m Ø for pkt), begge vejsider.	2	2	1	Ø00723979	N06099415
Godt græsland med Stor Knopurt. Begge vejsider. De længst mod øst er mindre godt.	<i>Pleje: Slå hvert andet år, helst i september. Hvis slåning foretages hvert år, bør det foretages sent på sommeren i september.</i>				
Ulvshalevej Camping. Strækning: 1000 m (½ km V for pkt til ½ km Ø for pkt), begge vejsider.	2	2	3	Ø00709814	N06103871
Strandoverdrev på begge sider af vejen, som går over i den mere ukrudsprægede vejkant. Rig vegetation på hele nordsiden og den vestlige halvdel af sydsiden. Fint overdrev med Pimpinelle, Sct. Hansurt, Hare-Kløver m.m. Vejgnet til Markfirben og sommerfugle.	<i>Pleje: Slå hvert andet år i september</i>				

Tabellen viser i venstre kolonne lokalitetsnavn og beskrivelse af strækning og vegetation. I højre kolonne vises den estimerede værdi for botanik, dagsommerfugle og markfirben (B, S, F) samt enten KM-angivelse for vejstrækningens begyndelse og slutning eller GPS-koordinaterne for dokumentationscirklen (Zone 32, Euref 89). I Højre kolonne er endvidere i kursiv angivet plejeanbefaling for den pågældende strækning.

Tabel 3. Næsthøjst prioriterede vejstrækninger

Navn og beskrivelse	B	S	K	KM start/ pkt-Ø	KM slut/ pkt-V
Bogø Grønsundvej, 19 km. Strækning: 100 m på N-side og 200 m på S-side.	3	2	2	N-side 19,1-19,0	S-side 19,1-18,9
Rimeligt græsland med Alm. Knopurt.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert år i september.</i>				
Bogø Grønsundvej 22 km. Strækning: 300 meter, begge sider	3	2	2	22,3	22,0
Græsland med bl.a. Stor Knopurt og Rejnfan. Begge sider af vejen. Desuden 200m på Vesterskovvej mod vest fra krydsningen af Grønsundvej.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert andet år, helst i september.</i>				
Liselundvej. Strækning 100 m (50 m V for pkt til 50 m Ø for pkt).	3	2	2	E00722458	N06099729
Moderat græsland med Stor Knopurt. Begge vejsider. Nordsiden bedst.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert andet år, helst i september.</i>				
Stendyssevej 1. Strækning 100 m (50 m V for pkt til 50 m Ø for pkt), kun nordsiden af vejen.	3	2	2	E00723365	N06099470
Rimeligt græsland med Stor Knopurt.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert år i september.</i>				
Ulvshalevej, Nyord. Strækning: 1500 m (1000 m V for pkt til 500 m Ø for pkt), begge vejsider.	3	2	4	E00705235	N06104792
Overdrevsagtige vejkanter i begge sider af vejen omgivet af strandenge. Med bl.a. Engelskræs, Alm. Knopurt og Strand-Karse. Fint for sommerfugle.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert år i september.</i>				
Ulvshalevej, Nyord Vest. Strækning: 100 m (50 m V for pkt til 50 m Ø for pkt), kun nordsiden af vejen.	3	2	2	E00704746	N06104601
Moderat græsland. Begge vejsider. N-side bedst. Nok godt til Markfirben.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert år i september.</i>				
Bauehøjvej. Strækning: 130 m (80 m V for pkt til 50 m Ø for pkt), begge vejsider.	3	2	2	E00708688	N06093036
Moderat godt græsland med Stor Knopurt, Alm. Knopurt og Merian. Desuden fortsættelsen 50m længere mod NØ på 30m nordside af vejen.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert andet år, helst i september.</i>				
Bogø Grønsundvej 21-9. Strækning: 50 m (25 m V for pkt til 25 m Ø for pkt), kun nordsiden af vejen.	3	3	2	E00693682	N06090569
Sydvendt skrænt mod vej på nordsiden af vejen. Med 4 rektangulære grusflader til Markfirben. Ikke specielt god græslandsvegetation.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert år i september. Evt. målrettet slåning af Rejnfan.</i>				
Farø. Strækning: 1000 m på begge sider af vejen.	3	3	2	24,0	25,0
Vejkant på begge sider af vejen er dækket af strandoverdrev, som går over i strandoverdrevet længere væk fra vejen. Med bl.a. Harekløver, Mark-Bynke og Lucerne/Sejl-Sneglebælg. Egnede for Markfirben og dagsommerfugle. Alm. Blåfugl set.	<i>Pleje: Slå hvert andet år i september for at undgå buskopvækst.</i>				
Glinsevej. Strækning: 150 m (100 m V for pkt til 50 m Ø for pkt), begge vejsider.	3	3	2	Ø00708269	N06093238
Godt græsland med Stor Knopurt og Blåhat. Begge vejsider, men sydsiden er bedst. Eutrofiering mod toppen af skrænterne.	<i>Pleje: Slåning med opsamling hvert år i september.</i>				
Fanefjordgade nær Grønsundvej. Strækning: 200 m (fra 100 m V for pkt til 100 m Ø for pkt).	4	3	2	Ø00701637	N06089851
Stejle syd- og nordvendte vejskrænter. Dokumentationscirklen var på den sydvendte. Fin overdrevsflora med bl.a. Alm. Pimpinelle, Stor Knopurt, Blågrøn Star og Hvid Okseøje. God lokalitet for Markfirben og dagsommerfugle. Græsrandøje og den ualmindelige Hvepseedderkop set.	<i>Pleje: Slåning af hele skrænten og vejkanten hver andet år i september. Fjerne afklip. Hvis slåning hvert år også gerne i september.</i>				

Tabellen viser i venstre kolonne lokalitetsnavn og beskrivelse af strækning og vegetation. I højre kolonne vises den estimerede værdi for botanik, dagsommerfugle og markfirben (B, S, F) samt enten KM-angivelse for vejstrækningens begyndelse og slutning eller GPS-koordinaterne for dokumentationscirklen (Zone 32, Euref 89). I Højre kolonne er endvidere i kursiv angivet plejebefaling for den pågældende strækning.

Generelle anbefalinger

For nogle af de undersøgte strækninger er driften ikke optimal i forhold til fastholdelse og/eller udvikling af biologisk variation. I det følgende gives en række anbefalinger, der lægger op til en mere nuanceret drift, men også reduktion i ressourceforbruget for dele af driften.

For de udvalgte strækninger er der i registreringskemaet givet individuelle plejeanbefalinger, hvis dette er vurderet påkrævet.

De generelle anbefalinger er at

- tage regulært høslæt i august/september og fjerne materialet
- variere slåhøjden
- bruge fingerklipper eller buskrydder
- undlade at slå alt hvert år
- foretage forsommerslåning i kun et spor

Hvad angår Camøno-strækningerne langs kysten er den generelle anbefaling, at der udlægges en mindst 10 meter udyrket bræmme langs klintekanten for at begrænse effekten af gødskning og afdrift af sprøjtemidler.

Høslæt - sent på året

Eutrofiering er et væsentligt problem for stort set alle besigtigede vejkanter. Derfor anbefales det for hovedparten af de udvalgte strækninger og generelt, hvor det er fysisk muligt, at der tages udpinende høslæt. Høslæt kan enten foretages årligt eller to gange årligt - afhængigt af, hvor nødvendigt det er at fjerne næringsstoffer. Foretages årligt høslæt bør det udføres i august/september, dvs. efter blomstring og frøsætning, og hvor påvirkning af dyrelivet for mange arter er mindre, end ved slæt i juni. Ved to årlige høslæt skal det første foretages som traditionelt "Skt. Hans høslæt", dvs. i første halvdel af juni, og det andet foretages i september.

Fanefjordsgade med kalkoverdrev på vejskrænterne (Foto CH).

Forsommerslåning

Slåning i forsommeren af den inderste del af vejkanthen foretages i udstrakt grad i kommunen. Dette er givetvis af hensyn til trafiksikkerheden. Af hensyn til såvel ressourceforbruget som til naturværdierne anbefales det, at der *kun* slås det areal, der er absolut nødvendigt af hensyn til trafiksikkerheden. Dvs. ofte drejer det sig om *en* bane med slåmaskinen.

Slåningsmetode

Den nuværende slåning foretages - vurderet ud fra det observerede - med traktormonteret slagleklipper. Dette er effektivt, men hårdt ved vegetation og dyreliv.

Mange strækninger vil med samme effektivitet kunne slås med skiveklipper, der lægger vegetationen ned uden at sønderdele den - og uden at sønderdele de dyr, der sidder i vegetationen.

Strækninger, der plejes med høslæt, bør enten slås med skiveklipper eller på skrænterne med buskrydder. Med buskrydder vil det ligeledes være muligt at skåne bestemte planter eller strukturer; fx. myretuer.

Ophør af slåning og uslåede partier

For enkelte udvalgte strækninger eller dele af strækninger er jordbunden så næringsbegrænset, at det ikke er nødvendigt at foretage slåning eller slæt hvert år.

I flere tilfælde er vegetationsdækket på forkanten og rabatten så tyndt og lavt, at forsommerslåning ikke vurderes at være nødvendigt af hensyn til trafiksikkerheden.

Det er endvidere vigtigt, at der generelt ved efterårs slåning efterlades uslåede strækninger for på den måde at tage hensyn til dyrelivet. De uslåede strækninger, der skal være 50-100 meter i udstrækning, bør placeres forskellige steder fra år til år, således, at de uslåede partier ikke springer i krat.

Vejskrænt fra Høvblege, der blev undersøgt i 2015. Vegetationen er meget artsrig med forekomst af sjældne arter og primært betinget af den ekstremt kalkrige jord, der ses (Foto CH).

Bilag 1, Gode vejstrækninger, 2017

Vejstrækning	Botanik	Sommer- fugle	Krybdyr	Habitat- natur	% habitat- natur
Bogø_Farøvej_A,	4	3	4	6210	100
Bogø_Farøvej_B	3	3	4	6210	100
Bogø_Grønsundvej18km	3	3	3	6210	100
Bogø_Grønsundvej19km	3	2	2	6210	100
Bogø_Grønsundvej20-7_Firben	2	3	2	6210	100
Bogø_Grønsundvej20km	3	3	4	6210	100
Bogø_Grønsundvej21-9_Firben	3	3	2	6210	90
Bogø_Grønsundvej21km	4	3	4	6210	100
Bogø_Grønsundvej22km	3	2	2	6210	100
Bogø_Grønsundvej23km	3	3	4	6210	100
Bogø_Kejsergårdsvej	3	3	3	6210	70
Bogødæmning Øst	4	3	3	6210	100
Bogø-Vesterskovvej	2	2	4	6210	100
Fanefjord_Kirkevej	3	3	3	6210	100
Fanefjordgade	4	3	2	6210	100
Farø	3	3	2	6210	100
Frenderupgade1	3	3	4	6210	100
Frenderupgade2	3	3	4	6210	100
Fævejen1	4	3	3	6210	100
Fævejen2	3	3	4	6210	100
Glinsevej	3	3	2	6210	100
Grønsundvej8km1	3	3	3	6210	40
Grønsundvej8km2	2	2	2	6210	100
Grønsundvej9km	2	2	4	6210	40
Grønsundvej11km	3	3	4	6210	40
Grønsundvej12km	3	3	3	6210	60
Grønsundvej15km	3	3	4	6210	100
Hjælmvej	4	4	4	6210	100
Hårbøllevej_Vest	2	2	2	6210	100
Hårbøllevej_Øst	2	2	3	6210	100
Kirkeholmvej	4	4	5	6210	100
Liselundvej	3	2	2	6210	100
Moenavej	3	3	4	6210	100
Nordfeldvej_SV_Nordfeld	3	3	4	6210	100
Oregårdvej_Østermarkgade	4	3	3	6210	100
Orehældvej	3	3	4	6210	100
Pollerupvej	3	3	3	6210	80
Rytsebækvej	4	4	5	6210	100
Stendyssevej1	3	2	2	6210	100
Stendyssevej2	2	2	1	6210	100
Storkebakken	3	3	4	6210	100
StuberrupHavevej	4	4	4	6210	100
Ulvshalevej_Camping	2	2	3	6210	100
Ulvshalevej_Nyord	3	2	4	6210	100
Ulvshalevej_Nyord_Vest	3	2	2	6210	100
Ulvshalevej_Tegnværksvej	4	3	4	6210	100
Ulvshalevej_Toftevej	3	3	4	6210	100
Grønsundvej14km	4	3	4	6210	100
Banehøjvej	3	2	2	6210	100

Bilag 2, Camøno-registreringer, 2018

Vejstrækning	Botanik	Sommer-fugle	Krybdyr	Habitat-natur	% habitat-natur
AN-1-Havemosegård	3	3	3	1230	50
AN-2-OddermoseStrand	3	3	3	1230	50
AN-3-Polleruphovgård	3	3	2	1230	50
AN-4-VængesgårdØst	3	3	2	1230	50
AN-5-VængesgårdVest	4	4	4	1230	50
AN-6-LindegårdØst	4	3	4	1230	50
AN-7-LindegårdsVest	3	3	3	1230	50
AN-8-OddermoseØst	4	4	4	1230	50
AN-9-OddermoseVest	4	3	4	1230	40
AN-10-OddermoseStrandØst	4	3	3	1230	40
AN-30-HjelmkobbølNord	3	3	3	1230	40
AN-31-HjelmkobbølSyd	3	3	3	1230	40
AN-32-RytsebækNord	3	3	3	1230	40
AN-33-RytsebækSyd	3	3	3	1230	35
AN-34-FanefjordSkovNorddelNord	2	3	2	1230	35
AN-35-FanefjordSkovNorddelMidt	3	3	4	1230	35
AN-36-FanefjordSkovNorddelSyd	3	3	3	1230	35
AN-40-SV-Vindebæk	3	3	3	1230	40
AN-41-S-Vindebæk	3	3	3	1230	60
AN-42-SØ-Vindebæk	3	3	3	1230	60
AN-43-Slotshaven	3	3	3	1230	50
AN-44-NØ-Slotshaven	3	3	3	1230	70
CM-1-Tørveldestenen	4	3	3	1230	50
CM-2-Salbakke	3	3	3	1230	50
CM-3-Vagtbobakke	3	3	3	1230	50
CM-4-Hårbøllehavn	2	2	2	2130	70
CM-5-Ellebækgård	3	3	3	1230	50
CM-6-Brøndegård	3	3	3	1230	50
CM-7-Liseby	5	5	5	6210	100
CM-8-Strandskov	3	3	4	6430	100
CM-9-Rytsebæk	3	3	4	6430	100
CM-10-HjelmNakke	2	3	2	1230	50
CM-11-NØ-HjelmNakke	2	3	2	1230	50
CM-12-NØ-HjelmNakke	2	3	3	1230	50
CM-13-SV-Hvideklint	2	3	3	1230	50
CM-14-SV-Hvideklint	2	3	3	1230	50
CM-15-Hvideklint	2	3	3	1230	50
CM-16-HjelmkobbølSyd	5	5	5	6210	100
CM-17-HjelmkobbølVest	5	5	5	6210	100
CM-18-Grønved-Øst	3	4	5	6430	100
CM-20-Holmemose	3	3	3	2130	30
CM-21-Strandgård	3	3	3	2130	30
CM-22-RåbylilleStrand1	3	3	3	2130	70
CM-23-RåbylilleStrand2	3	3	3	2130	70
CM-24-RåbylilleStrand3	4	4	4	1230	60
CM-25-RåbylilleStrand4	3	3	3	1230	60
CM-26-RåbylilleStrand5	3	3	3	1230	60
CM-27-KobbølgaardshuseVest	3	3	3	1230	50
CM-28-Kobbølgaardshuse	3	3	4	1230	50
CM-29-Kobbølghuse	3	3	3	2130	50
CM-30-BusemarkelMoseVest	3	3	4	2130	50
CM-31-BusemarkelMoseØst	3	3	3	2130	50

Bilag 3, Feltskema-eksempler

STAMDATA		Vejregistreringer 2017 Vordingborg Kommune			
Dato:	<input type="text" value="08-08-2017"/>	Inventør	<input type="text" value="Bo Kayser"/>	GPS-dok	<input type="text" value="E00693099"/>
Vejnavn	<input type="text" value="Vesterskovvej nær nr. 39"/>	KM-start	<input type="text" value="500 m V for punkt"/>	KM-slut	<input type="text" value="100 m Ø for punkt"/>
Fotonumre	<input type="text" value="Vesternæs1 og 2"/>				
Bemærkninger (herunder habitatnatur og pct.)					
<p>Vejkanten, især på nordsiden mod søen, er en artsrig end med bl.a. Stor Knopurt, Alm. Knopurt, Bakke-Tidsel og Blå-Klokke. Den sydlige vejside er også rimeligt god. Den østlige del af vejstrækningen er bedst. Godt for sommerfugle. Så Okkergul Randøje, Græsrandøje, Admiral og Lille Kålsommerfugl.</p>					
DRIFT OG STRUKTUR					
Vejelement (sæt X'er)					
Skrænt-væk vej	<input type="text"/>	Skrænt-mod vej	<input type="text"/>	Grøft-våd	<input type="text"/>
Grøft-tør	<input type="text"/>	Forkant	<input checked="" type="text" value="x"/>	Rabat	<input type="text"/>
Bredde	<input type="text" value="2m"/>				
Vegetation (sæt X'er)					
Skov	<input type="text"/>	Krat	<input type="text"/>	Græsland	<input checked="" type="text" value="x"/>
Kær	<input type="text"/>	Åben vegetation	<input type="text"/>	Vegetationsløst	<input type="text"/>
Andet	<input type="text"/>				
Pleje og drift (sæt X'er)					
Slået	<input checked="" type="text" value="x"/>	Uslået	<input type="text"/>		
Urtetilgroning	<input type="text"/>	Krattilgroning	<input type="text"/>		
Driftsomgivelser (sæt X'er)					
Agerjord	<input type="text"/>	Afstand til ager	<input type="text"/>	Kulturgræs	<input type="text"/>
Lysåben natur	<input checked="" type="text" value="x"/>	Skov/krat	<input type="text"/>	Have/befæstet	<input type="text"/>
Forslag til fremtidig drift:					
<p>Slå hvert andet år, helst i september. Hvis hvert år også sent på sommeren i september.</p>					
NATURINDHOLD					
Faunaregistreringer (1-5, 1 er mest værdifuld)					
Værdifuld for markfirben					<input type="text" value="4"/>
Værdifuld for dagsommerfugle og insekter i øvrigt					<input type="text" value="2"/>
Iagttagne dagsommerfugle spændende invertebrater					
<p>Okkergul Randøje, Græsrandøje, Admiral og Lille Kålsommerfugl.</p>					
Floristik (1-5, 1 er mest værdifuld)					
Botanisk værdi					<input type="text" value="2"/>
Habitatnatur (type, andel i pct.)	<input type="text" value="6210"/>	<input type="text" value="100"/>			

ARTSREGISTRERING**DOF-CIRKEL (Radius 5 m eller ca. 85 m²)**

Bakke-Tidsel
Stor Knopurt
Humle-Sneglebæg
Grå-Bynke
Alm. Agermåne
Hvid Snerre
Alm. Kællingetand
Alm. Røllike
Prikbladet Perikon
Håret Star
Krybende Potentil
Rød Svingel
Alm. Hundegræs
Tveskægget Ærenpris
Blå-Klokke
Rød-Kløver
Høst-Borst
Ager-Snerle
Lancet-Vejbred
Vild Kørvel
Rejnfan
Drøphavre
Engriflet Hvidtjørn
Horse-Tidsel
Græsbladet Fladstjerne
Eng-Brandbæger
Alm. Rapgræs
Bidende Ranunkel
Vild Løg

SUPPLERENDE (Resten af området)

Ager-Tidsel
Kruset Skræppe
Mark Forglemmigej
Mælkebøtte
Eng-Gedeskæg
Stor Nælde
Blåtop
Alm. Brunelle
Muse-Vikke
Korbær

STAMDATA Vejregistreringer 2017 Vordingborg Kommune

Dato:	<input type="text" value="22-08-2017"/>	Inventør	<input type="text" value="Bo Kayser"/>	GPS-dok	<input type="text" value="E00708688"/>
					<input type="text" value="N06093036"/>
Vejnavn	<input type="text" value="Baunehøjvej ved jættestuen"/>	KM-start	<input type="text" value="80m V for punkt"/>	KM-slut	<input type="text" value="50m Ø punkt samt 30 m N-side 50m NØ-ligere"/>
Fotonumre	<input type="text" value="IMG_8604 og 8605"/>				

Bemærkninger (herunder habitatnatur og pct.)

Moderat godt græsland med Stor Knopurt, Alm. Knopurt og Merian. Begge vejsider. Desuden fortsættelsen 50m længere mod NØ på 30m nordside af vejen.

DRIFT OG STRUKTUR

Vejelement (sæt X'er)					
Skrænt-væk vej	<input type="text"/>	Skrænt-mod vej	<input type="text" value="x"/>	Grøft-våd	<input type="text"/>
Grøft-tør	<input type="text"/>	Forkant	<input type="text"/>	Rabat	<input type="text"/>
Bredde	<input type="text" value="3-8m"/>				
Vegetation (sæt X'er)					
Skov	<input type="text"/>	Krat	<input type="text"/>	Græsland	<input type="text" value="x"/>
Kær	<input type="text"/>	Åben vegetation	<input type="text"/>	Vegetationsløst	<input type="text"/>
Andet	<input type="text"/>				
Pleje og drift (sæt X'er)					
Slået	<input type="text"/>	Uslået	<input type="text" value="x"/>		
Urtetilgroning	<input type="text"/>	Krattilgroning	<input type="text"/>		
Driftsomgivelser (sæt X'er)					
Agerjord	<input type="text" value="x"/>	Afstand til ager	<input type="text" value="0m"/>	Kulturgræs	<input type="text"/>
Lysåben natur	<input type="text"/>	Skov/krat	<input type="text"/>	Have/befæstet	<input type="text"/>

Forslag til fremtidig drift:

NATURINDHOLD

Faunaregistreringer (1-5, 1 er mest værdifuld)

Værdifuld for markfirben	<input type="text" value="2"/>
Værdifuld for dagsommerfugle og insekter i øvrigt	<input type="text" value="2"/>

Iagttagne dagsommerfugle spændende invertebrater

Floristik (1-5, 1 er mest værdifuld)

Botanisk værdi	<input type="text" value="3"/>
Habitatnatur (type, andel i pct.)	<input type="text" value="6210"/> <input type="text" value="100"/>

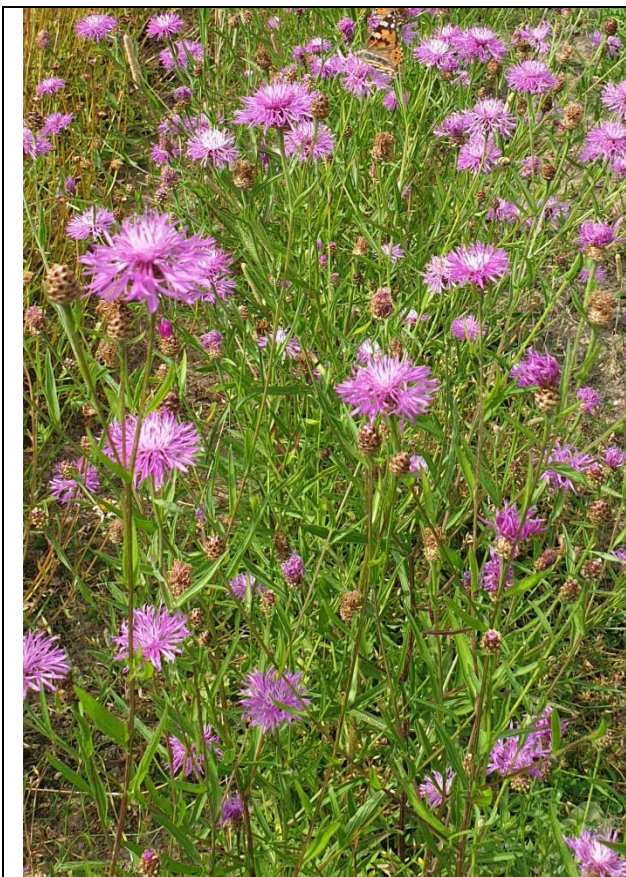
ARTSREGISTRERING**DOK-CIRKEL (Radius 5 m eller ca. 85 m²)**

Merian
Rejnfan
Alm. Knopurt
Stor Knopurt
Drap-Havre
Strand-Svingel
Alm. Røllike
Korbær
Gul Fladbælg
Krybende Potentil
Grå-Bynke
Alm. Bjørneklo
Prikbladet Perikon
Alm. Hønsetarm
Mark-Krageklo
Håret? Viol
Lancet-Vejbred
Vild Kørvel
Lucerne
Ager-Snerle
Kransbørste
Seljerøn
Horse-Tidsel
Engriflet Hvidtjørn
Alm. Hundegræs
Cikorie

SUPPLERENDE (Resten af området)

Vild Gulerod
Hunde-Rose
Muse-Vikke
Alm. Kællingetand
Ahorn
Fugle-Kirsebær
Ager-Tidsel
Dusk-Syre
Blåhat
Bjerg-Rørhvene

Bilag 4, Fotokatalog

Almindelig Knopurt (Foto: CH)

Almindelig Kællingetand (Foto: CH)

Almindelig Pimpinelle (Foto: AJ)

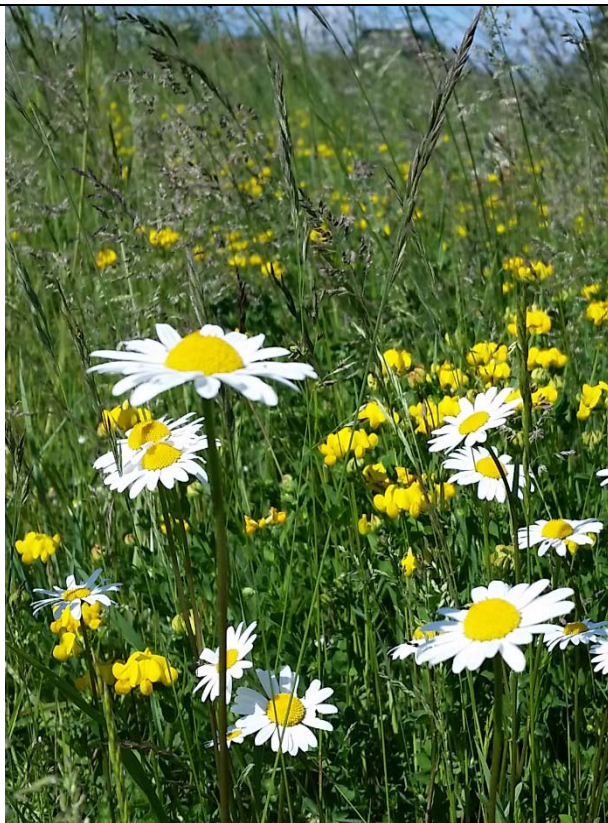
Due-Scabiose og Blåhat (Foto: AJ)

Hare-Kløver (Foto: AJ)

Gul-Snerre (Foto: AJ)

Hvid Okseøje (Foto: CH)

Hulkravet Kodriver (Foto: AJ)

Kransbørste (Foto: AJ)

Liden Klokke (Foto: AJ)

Rundbælg (Foto: AJ)

Merian (Foto: CH)

Stor Knopurt (Foto: AJ+CH)

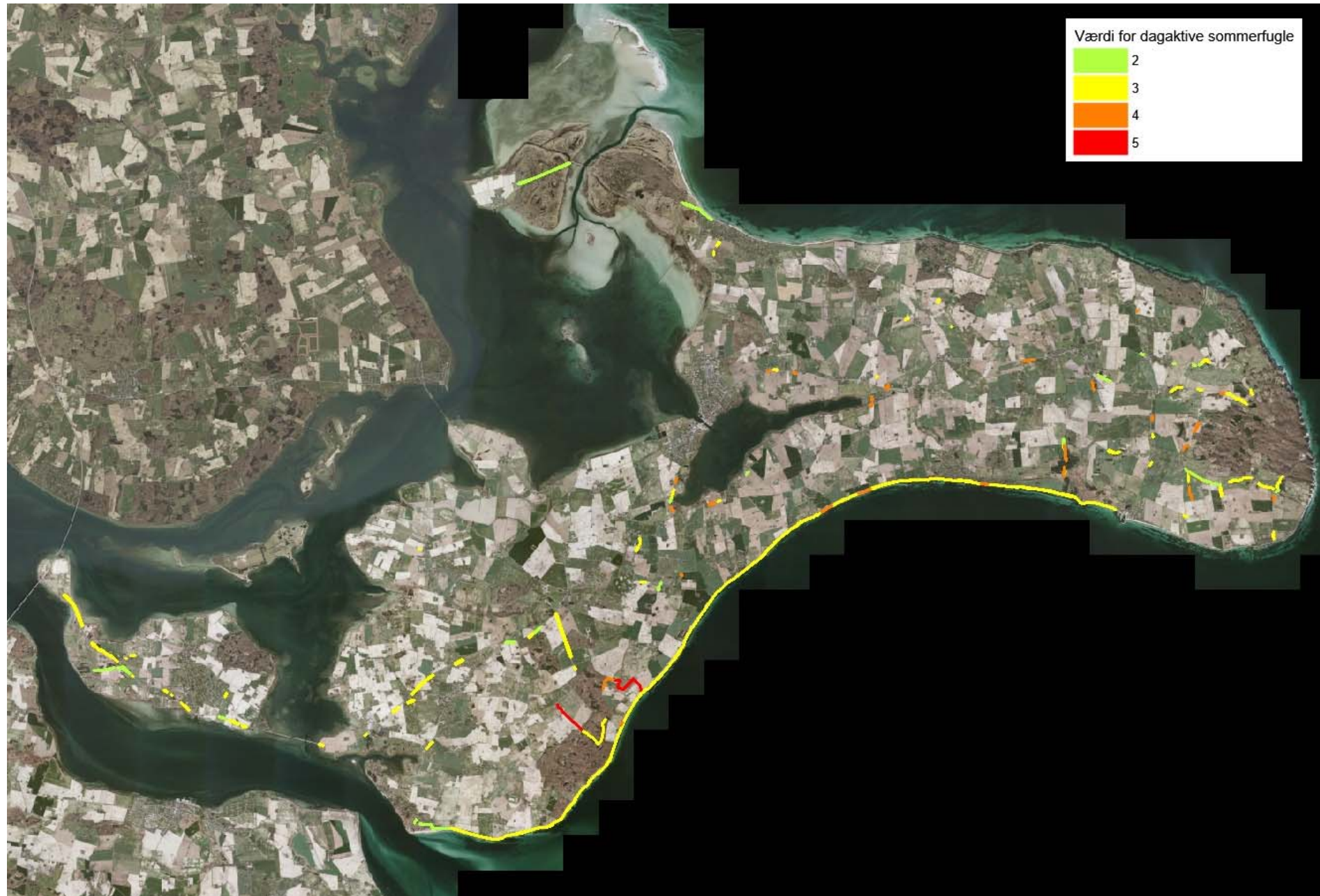

Vild Gulerod (Foto: AJ)

Kortbilag 1, Botanisk værdi

Kortbilag 2, Værdi for dagaktive sommerfugle

Kortbilag 3, Værdi for Krybdyr

